

Uti Frenckell & Sons Bokhandel i Helsingfors samt hos
öfriga Finska Förlagsföreningens kommissionärer:

- ✓ Skaldestycken af Fredr. Cygnæus, första delen. 1851. 4 mark.
- ✓ Om Fänrik Ståls sägner. Beträktelser af Fredr. Cygnæus. 1861.
2 mark 40 penni.
- ✓ Små häften angående Litteratur och Konst, utgifna af Fredr.
Cygnæus. Första häftet. 1867. 1 mark.
Innehåll: I. Med anledning af stycket Tiden Theaterdirektör. II. Åter en gång
om Theaterens framtid i Finlands hufvudstad.
- ✓ D:o d:o. Andra och tredje häftet. 1868. 2 mark 25 penni.
Innehåll: Om ett ombärligt tillägg till 1852 års akademiska statuter. — Votum
angående bibehållandet af de akademiska promotionerna. — En framtidsfråga för
Finlands universitet. — Tillägg till ofvanstående uppsats. — Tal hvarmed några
bland Finska konstföreningens årssammanträden blifvit öppnade af hennes n. v. ord-
förande åren 1862, 1865, 1866, 1867 och 1868. — Om skådespelet „Ur lifvets strid“.
— Vid ett sammanträde af „Folkvännens“ grundläggare. — De första idéerna till
en Finsk konstakademi. — Företal af Praeses vid akademiska disputationer. I, II,
III. — Till Johan Erik Lindhs ämnelso. — En svanesång. — Svar på fråga. — Vä-
ren uppväckande de döda. — Den första lärkan 1868. I & II. — En besvarad visit.
— Vetenskapens och konstens triumf. — Dödsdomen öfver en sängfogel. — Låt dock
konsten lofva!
- ✓ Teckningar ur Frans Michael Franzéns lefnad vid ämimelse-
festen den 9 Februari 1872, i Finska universitetets högtids-
sal. Framställda af Fredr. Cygnæus. 1 m. 40 p.
- ✓ Om Johan Ludvig Runeberg af Fredr. Cygnæus. 1 m. 50 p.
Innehåll: I. Ett och annat angående Elgskyttarne och Hanna, 1837. II. Om Na-
deschda 1841. III. Protest mot ett svenskt omdöme angående Fänrik Ståls säg-
ner 1850.
- ✓ Drag ur våra kulturförhållanden och tänkesätt nu för tiden.
Återgifna af Fredr. Cygnæus. 2 m. 50 p.
Innehåll: Till mitt land. — Vid aftäckandet af Henrik Gabriel Porthans minnes-
värd. — Tal hållet vid konstföreningens årsmöte den 10 Mars 1873. — Från denna si-
dan af en graf. — Konstnärsgillots hälsning till Magnus von Wright vid årsfesten
på Willinge den 7 Juni 1865. — Invigningen af Magnus von Wrights minnesvärd. —
Herman Kellgren. — Theaterfrågor: På ruinerna af Helsingfors nya theater. —
Restauration af theatern. — Till Hans Kejsrerliga Majestät underdånigst. — Saul,
murlenaätmän mukainen rauoelma viidessä näytöksessä kirjoittanut Toukko. — Om
en värd till Frithiof Raas minne. — Vid Frithiof Raas minnesvärd. — Ett fel, ett föl
allena. — Ett farväl. — Ett Majnattstal 1857: A. Till svenska tidningen, B. Talet,
C. Talets följder. — Skäl för befalet på en Svensk-Norsk eskader. — Finska kadett-
kors minnen.

582

Två Tillfällighetstal

af

FR. CYGNÆUS.

Stenografiskt upptecknade

af

Aug. Fabritius.

HELSINGFORS.

Finska Litteratursällskapets tryckeri, 1876.

På Finska Konstföreningens årsdag

den 10 Mars 1876.

Mina herrar! Det sekel, hvori vi lefva, har blifvit en menniskoålder äldre, sedan finska konstföreningen såg dagens ljus, och i och med henne finska konsten egenteligen begynte att lefva. Den finska konstens lifstråd är således ej särdeles lång, mätt efter det mått, hvarmed man mäter perioder uti de stora kulturfolkens utvecklingsstadier, men i alla fall har finska konsten lefvat länge nog, tror jag, för att bereda åt finska folket en plats bland nationernas antal, också i artistiskt hänseende. Säkert är det att den hunnit lida förluster, förluster både utaf de utöfvande artisterne och äfven vänner af konsten.

Det har varit min allvarliga skyldighet att vid dessa tillfällen återkalla minnet af de bortgångna; äfven nu fullgör jag denna pligt, ehuru utöfvarene af konsten, som hittills blifvit så ofta decimerade af dödens kalla hand, icke nu ned-

lagt sin pensel eller sin mejsel som ofta förut; det är egentligen blott en artist, som mera stod på gränsmarken af den egentliga konsten, utöfvar en af den sista bland funktioner i en koloni, som blifvit placerad vid konstens utmarker. Det är ett uttryck af tidens tendens, att begagna naturmakterna mer eller mindre mekaniskt till andens behof och syften. Så har Daguerre hittat på att taga i sin tjänst solens strålar; den konsten har gått så långt i det närmaste som solen; hon har blifvit den populäraste af alla konster, hon har fyllt en lucka i menniskoandens behof, ehuru blott på sitt sätt. Det har ofta väckt djupt bekymmer, specielt hos mig, der jag sysselsatte mig med vårt lands utmärktare män, sådana som Jakob Frese och hjälten Duncker, att man blott har verser och historiens drag, men deras egna ädla anleten, de äro försvunna i grafven. Nu kan sådant aldrig mer inträffa; den minsta flicka har numera tillfälle att meddela sin mer eller mindre fagra bild åt alla sina gymnare och gymmarinnor, och Hårdh var den, som representerade på ett värdigt sätt den konsten uti detta land, och icke blott ett sådant galleri af porträtter uppstälde han

så skickligt, som någonsin här har blifvit gjordt; äfven i andra hänseenden begagnade han alla de tillgångar hans yrke meddelade honom. Hans minne skall derföre icke så lätt utplånas, och hans namn nämnas med heder i framtida åldrar. Med en viss tvekan återkallar jag minnet af ett namn, som för decennier sedan hade i detta land en stor betydelse; det betecknade en man, som egentligen bildade öfvergången från det egentliga porträttmåleriet i högre mening till daguerrotyp. Han hade alla den sednares egenskaper, en förvånande likhet, men också en förvånande brist i andens sjelfständiga medverkan; det var Lindh. Jag har blifvit påmint om detta namn derigenom att vi hafva sett i dessa dagar att den konstvännina, som egentligen fäst Lindh vid Finland, den tappra österbottniskan, nu sluppit sorgen efter sin man och många andra sorger. Jag anser det dessutom ej vara obehöfligt att för mannens skull återkalla detta minne, som icke förtjenar heller att förgås, åtminstone i finska konstföreningens annaler.

Jag öfvergår till att nämna några ord om en konstvän i en helt annan betydelse för oss; jag talade vid hans öppna graf bland kretsen af hans

närmaste kunder och vänner; det var vid Nestor Tallgrens. Det är en förlust för finska konsten, icke på det viset att någon produktion derigenom hade blifvit afbruten; hos honom inträffade det märkvärdiga, som stundom visar sig i menskligheten, att rikt begåfvade själar, arbetande andar icke kunna öfversätta till yttre bilder, yttre verk det, som gör sig gällande i deras inre; sådan var Nestor Tallgren. Det fanns knappast en mera varmhjertad personlighet också för konsten; i det hela tänkte han med sitt hjerta lika mycket, som han kände med det, men när det gällde att visa det i verk och gerningar, då räckte krafterna icke till; och ändå var han en högst viktig och nödig man, sådan som i hvarje kultiveradt samhälle väl behöfves: en uppmuntrande, en erkännande. Det är så med artister, att de största som de minsta, behöfva detta erkännande mera än andra dödliga, och de behöfva att det någon gång senteras hvad de velat åstadkomma, och ett sådant erkännande kan verka uppmuntrande, framkalla större skapelser, än de som hittills blifvit åstadkomna af deras hand. Sådan var Nestor Tallgren, alltid varm, alltid tänkande, det märkte man, när man

närmade sig honom; alltid framhade han någon fundering, som var af litet högre slag än det hvardagliga, men som sagdt de flesta blåste bort. En sak har dock icke blåst bort; jag anser det för en lycka att påminna derom. Det var på en årsdag som denna; den tiden behöfde konstens vänner ännu stärka sig med en måltid; de intogo den i det frejdade Kajsaniemi, der så många förflugna idéer och många, som icke varit förtjenta att förflyga, hafva kommit och blåst bort. Då yttrade Nestor Tallgren för den man, som allt fortfarande med otröttligt nit arbetat för konstnärsgillet, att en praktikens och konstens association borde åstadkommas. Det är underbart hvad denna inrättning öfverensstämmer med Nestor Tallgren, med hans lynne; dess egentliga syfte är icke produktift, den är en slags verkställande makt, en applicerande af konstföreningens syften, ounbärlig som propagandan. Det var Nestor Tallgren, som gaf impuls till inrättningen deraf, och dess verkningar komma att sträcka sig sannolikt ganska långt i tiden; dess användbarhet visar sig i dag och följande dagar i tienst hos andra makter, men i alla fall mycket verksamt, vidtagande

der konstföreningens krafter och syften och vilja icke räcka till. Jag förmodar att Nestor Tallgrens minne får en varaktig bevarare uti en af hans vänner, med hvilken han stått i oafbruten korrespondens i många år. Det är högst märkvärdigt att han i brefform utgöt sina sensationer; det är så naturligt, brefvet är ändå en daguerrotyp för sådana, som icke hafva tid och lust att nedskrifva långa afhandlingar. Jag ångrar, och det gör mig ondt att jag icke gjort honom uppmärksam på, att han hade bordt tillgodogöra denna talang för varaktigare produktioner. Sådana hafva funnits, som förut framträdt i brefform, och med en röd tråd af handling hade det kunnat blifva något. Detta är en posthum reflexion, jag anför det som en förebräelse för mig sjelf att jag icke till honom anfört det förut.

Ifrån denna obetydliga, stilla, fredliga konstvän måste jag öfvergå till en högst viktig, och kanske den största, som vårt land någonsin haft. Det är med blandade känslor jag tager nu till ordet, hvad honom beträffar. Det gäller en man, som visat mig personligen nästan mer välvilja, än någon utanför mitt fä-

dernehem, och för hvilken jag hyst den största tillgifvenhet och tacksamhet, och dock, när det nu icke kan blifva fråga om något annat, än att återkalla minnet af den mannen i det hänseende, hvori han stått till finska konstföreningen, är det med vemod jag tänker derpå; en man som hade kunnat uträtta så ofantligt, tyckte jag, som hade makt och intelligens och förmåga att genomdrifva saker när han så behagade. Hvad har han gjort? Jag har särskild anledning att sörja just derföre, att jag så mycket höll af honom. Det var Grefve Alexander Armfelt. De som ur andra synpunkter framställt hans betydelsefulla lefnad hafva haft lättare än jag. Jag har att betrakta honom i förhållande till finska konsten och konstföreningen. Det var så, att när Langenskjöld icke hann utföra sitt utlofvade värf, han som skulle inrätta en konstakademi inom två år, då vände jag mig till ministerstatssekreteraren, som mer än en gång hade godheten att beteckna mig med namn af vän. Vi veta alla hurudan man grefve Alexander Armfelt var. Uti Topelii „efter 50 år“ heter det, då 1836 gamle baron Magnus Drakenhjelm uppgaf andan: det var ett

tidehvarf som flyr. Ett tidehvarf flydde icke med Drakenhjälm, men en skickligt diktad representant af det Gustavianska tidehvarfvet; det hade vandrat för längesedan.

Nu hafva 40 år sedan 1836 förflutit, och jag säger icke att det är ett tidehvarf, men en representant af ett tidehvarf som gått bort, den sista, tror jag, som kunde gifva oss en föreställning om den Gustavianska tiden. Det är förunderligt, men det är dock så, och när man besinnar att han var son till den mest Gustavianske af alla Gustafs män, så förstår man det ock. Jag har särskild anledning att litet mer förstå det än herrarne för öfrigt. När jag som ung student kom till Åbo akademis sista tider till Auras strand, då såg man der ett fenomen i kvinnogestalt från förgångna tider, förnäm, hvarje tum en grefvinna. Hon var född med namnet De la Gardie, denna ätt, som koloniserat Frankrike mer än någonsin i norden och Sverige, och hvars högsta representant Christinas Magnus De la Gardie var. Denna födda De la Gardie var gift med Gustaf Magnus Armfelt, såsom han egentligen hette, vanligen kallad Gustaf Maurits Armfelt. När man såg henne,

så tyckte man att hon var en tradition, en personifikation af det tidehvarf, som flytt med Gustaf den tredje. Det var denna kvinna, som hade burit under sitt hjerta Alexander Armfelt, och det under alldeles egna förhållanden. Hon lefde i landsflykt; herrarne veta att Armfelt föddes i Riga, och under den aldra svåraste period, som man kan tänka sig att en hustru tillbringar i sitt lif. Mannen förföljdes såsom konspirator för sin laglige konung, förföljdes med en fabulös ihärdighet; de fleste män förföljde honom, ville förderfva honom, de flesta kvinnor med en drottning i spetsen ville rädda honom, och räddade honom. Under sådana förhållanden var det som Alexander Armfelt vaknade till lif och föddes. Det är af vigt att veta detta, för att kunna förstå hans karaktär. Hans fader var den djerfvaste bland djerfve, trotsade sjelfva Napoleon med oerhörd tapperhet, och då Napoleon var på höjden af makt och herrlighet; och denne var den försigtigaste, sonen nemligen, man kan tänka sig, en diplomat i allt, i hvarje betydelse af ordet. Han var egentligen född till konstitutionel regent eller åtminstone konstitutionel minister. Den fåfänga,

som vidlåder alla människor, att vilja något ut-
rätta i världen, och bära heder och ansvar der-
för, fanns icke hos Armfelt. Just denna omstän-
dighet kom jag för sent underfund med, då jag
arbetade det ena årtiondet efter det andra på
realiseringen af mina funderingar; här skulle in-
rättas en konstakademi. Jag trodde nemligen att
för den finska konstens skygd behöfdes en aka-
demi. En akademi plånas icke ut från världen,
och förgås så lätt; jag trodde det vara nödigt.
Derföre plågade jag Armfelt; det är otroligt men
sannt, jag återkom år för år med samma påstå-
ende, men han tröttnade icke vid mig. Hvad
hade varit lättare än att säga: vi kunde lemna
den saken. Det gjorde han aldrig; han var out-
tröttlig att hitta på nya förhoppningar, och jag
var nog oskuldsfull att här i konstföreningens
samfund meddela dessa förhoppningar. Jag kunde
icke tro att en person som kunde så, som ville
så, icke skulle utföra så. När jag en gång i för-
tviflan vände mig till en amman ledare af våra
öden, en mycket märkelig man, grefve Berg, med
samma anhållan, och sade honom: „herr grefve, om
icke ni gör det, så gör ingen det“, utbrast han:

„ja deri har ni rätt, om icke jag gör det, så
gör ingen det“. Han hade full känsla deraf, men
kort derefter kastades han öfverbord. Då åter-
vände jag till grefve Armfelt, allt med samma
framgång, samma förhoppning, samma utsigter för
framtiden och samma resultat. Slutligen, icke
långt före detta, en af de få sista gånger jag
hade äran träffa honom, sade han vemodigt: „men
vet ni det, att senatens ledamöter icke intressera
sig för hela er akademi“. — Herr grefve, men
en vet jag åtminstone, han lefde då, den ena,
som intresserade sig. — „Ja, det var förr“. När
jag det hörde, från den stunden fick han vara i
fred för den akademiska planen; då såg jag först,
hvaruti jag så groft misstagit mig; det var icke
nog att vända mig till en karl, som hade mak-
ten, han behöfde äfven en impuls, en sådan fanns
icke. När planen till konstakademin väcktes först
här, då väckte det en otrolig harm hos flere af
pressens organer, de vände sig med fanatism emot
den nya planen; den skulle komma att korsa nå-
gon af deras egna framtidsplaner.

Våra landtdagar begynte, de sammanträdde
och diskuterade med all den skicklighet, den pa-

triotism, som vi så gerna erkänna, den ena gången efter den andra; men att man någonsin skulle hört ett enda ljud att någon konstakademi eller något dylikt skulle uppstå, det väntade man förgäfvets. Nu förstod jag, hvad grefve Armfelt velat. Han hade velat haft stöd härifrån och derifrån. Att jag manade honom, det var honom icke tillräckligt, och han fick fred, och jag inskränkte mina sista förhoppningar till det, att ett förslag som k. senaten sjelf för långa tider tillbaka gjort, att skaffa en hederlig subvention åt konstföreningen, det skulle tagas upp ånyo. Det togs upp, och misslyckades. Det må dock icke förgätas i alla fall, att såsom medlare emellan finska konstföreningen och dess beskyddare var Armfelt den ända, som något har gjort. När han är borta, är kommunikationen så afbruten, som den kommer att blifva emellan planeten Mars och oss, åtminstone tillsvidare, så fruktar jag tyvärr. Vi böra med tacksamhet erinra oss i alla fall, att grefvens förord hade vi att tacka mången gång för en välvillig hägkomst på dessa trakter. Armfelt var i det hela en man, som för konsten rent personligen hade bordt vara ovärderlig,

den skrivande konsten, den skulpterande, den målade. Han var den vackraste yngling, som student fordomdags, då han idkade studier i Edinburg och gjorde bekantskap med sin gamla vän John Russell o. s. v., och väckte förvåning genom sin fägring. Finska konsten har sörjt mindre lyckligt för att bevara bilden af denne i så många hänseenden märkelige man. En sak skulle jag dock hoppas att den finska konsten kommer att bevara i tacksamt minne: Armfelt låg på sin dödsbädd, några dagar innan han uppgaf sin anda. Kejsar Alexander, vänlig som han alltid varit, besökte honom då. Armfelt, ehuru svag, höjde sin röst under samtalet så att man förnam hvad der försiggick; han tackade Kejsaren för den personliga välvilja, som honom alltid blifvit bevisad, men främst tackade han för den välvilja, hvarmed Kejsaren omfattat hans fädernesland, och han uttryckte den förhoppning, att Kejsaren icke skulle glömma detta land och sina tänkesätt derom. Då svarade Alexander: „det är Er jag har att tacka hufvudsakligast för det att Finland har förstätt mig, och jag förstätt Finland, och Ni kan lita på det att dessa känslor icke skola gå bort med Er“.

Jag tycker att för en finsk mejsel vore detta moment någonting underbart vackert. Kanske blir det icke någonting af, men man må icke förtycka mig min tanke, att det vore ett af de vackraste momenter i vår historia, som vi kunde bevara åt efterverlden.

Jag öfvergår nu till en framtidsfråga, en fråga af allra högsta vikt, en fråga, som icke kan längre, tror jag, undanskjutas, men hvars realisation jag svårligen kommer att se. Mången af Eder, om det kommer att blifva af, ser dess fullbordan. Det är fråga om att bygga upp en varaktig stad åt finska konstföreningen. För flera år sedan anmältes det att industrin hade tagit äfven konstföreningen under sin protektion och kastat ett tåg, för att taga den i släptåg. Jag protesterade då af alla krafter, dels emedan jag icke ansåg det vara finska konsten värdigt att sålunda tagas i släptåg, men dels också, emedan jag misströstadade att, i den projekterade stora stilen, saken icke skulle utföras. Dock, för någon tid sedan anmälte jag att jag skulle framställa för finska konstföreningen, att på denna dag åter upptaga frågan. Då fick jag höra, att slöjdskolan äfven

öfverlade i samma fråga, och man hoppades att med förenade krafter någonting i den vägen kunde åstadkommas. Att sådant är trängande nödvändighet, torde hvar och en inse. Att finska konstföreningen icke varit legalt erkänd som någonting bestående, betecknas också af dess nomadiska lefnadssätt. Den har fått irra från den ena boningsplatsen till den andra, och med njuggan nöd har den förskaffat sig, med oerhördt förhöjd hyra, ett fortvarande herberge. Att det blifvit nödvändigt att skaffa en permanent bostad, derom torde de flesta vara ense. Man har uppkastat planen också, man har utsett terräng derför, man har stannat vid jernvägstorget. Det är ett märkvärdigt öde, som sänker finska konstföreningen med dithörande intressen till den platsen! Derifrån jagades normalskolan med förskräckelse till yttersta motsatta kanten af staden. Det är ett bottenlöst moras, men konsten, den ideala konsten, hvad fruktar den för sådana svårigheter, som att gräfvä ner 100,000 mark i ett moras. Platsen är bra; slöjdskolan säger: vi bygga butiker, vi bygga mycket butiker, det betäcker ju differensen; på det sättet kan det bära sig ändå. Jag förmår

icke fatta detta. Hvad jag finner, är, att dessa butiker blifva ett oförgångligt fattigdomsbevis, bevis på fattigdom på intresse, bevis på fattigdom på medel. Tänk, om man skulle hafva föreslagit att bygga butiker för att betäcka kostnaderna för Riddarhuset; hvad skulle den tappre baronen som utfört detta storverk hafva sagt, och detta är dock också ett riddarhus i alla fall i andens verld, men endast jag och kanske någon annan antiqvarius finner det betänkligt. — Det var en aktningvärd källa, hvarifrån ett annat projekt utgick; man har gjort oss uppmärksamma på att packhuset kommer att maka åt sig. Se den platsen vore förträfflig, om man förbiser butikfunderingen: vacker utsigt åt de vackra holmarne; men den har en stor arkitektonisk olägenhet. Riddarhuset utan butiker komme att trycka ner en byggnad, som ligger i en grop, och äfven ett privat hus minskar dess dimensioner i optiskt afseende, och ingen, tror jag, tänker på det. Men der borta, det olyckliga Skatudden, sorglig i åminnelse i Helsingfors häfder, står öppen och fri! Det kan blifva den vackraste stadsdelen och bör blifva det, och dertill skulle ett värdigt tempel

åt finska konsten bidra ofantligt. Jag för det förflutnas talan, såsom man uppfattat konstens ställning i menniskolifvet; jag vet att detta hör till ett föräldratt tidehvarf. Det är slöjdskolan som egentligen kommer att dominera, den har framtiden för sig; kan finska konsten följa derjemte och hålla sig vid lif, hålla sig uppe, så mycket bättre. Jag öfverlemnar denna sak med fullt förtroende till herrar representanter af finska konstföreningen, lägger den på Edra samveten. Större delen af Eder äro unga, Ni kommer att säga: det är ett verk, om icke för evigheten, åtminstone för sekler, som kommer att vittna om den anda, som ledde oss vid detta tillfälle för realiserandet af planen. Jag öfverlemnar som sagdt helt och hållet åt herrarne att befordra verket, såvida det står i Eder förmåga. Jag har här talat icke som ordförande i direktionen, utan individuelt såsom en man, den der mycket tänkt på dessa saker, mycket intresserat sig för dem, och som skulle vara oändligt glad vid den tanken att planen på ett storartadt, det finska folket värdigt sätt skulle blifva realiserad.

Helsing till Finlands Studenter

den 1 April 1876.

Mine vänner! Hvarje gång jag de senare åren sagt till den akademiska ungdomen mitt farväl på denna dag, har jag gjort det med känslan af att detta afsked vore mitt sista, icke blott för ögonblicket, men för alltid. Icke så, som skulle jag föreställt mig, att studenterna på det kommande året skulle hinna glömma bort de många spår de intryckt under vandringen till min bostad på denna dag; men den odödliga makt, som styr de dödliges öden, skulle haft mer än tillräcklig tid att uttala sitt: hit men icke längre. Jag är beredd derpå; likväl har det icke ännu inträffat. Ännu kan jag på denna solbelysta vårdag helsa representanterne utaf lifvet och framtiden välkomna; jag kan blicka tillbaka på den förgångna tiden, ana den, som komma skall. Jag tror det, att om studenterna generation efter generation komma ihåg mig så väl, så är det därför, att jag

kan komma ihåg förgångna tider långt tillbaka. Mer än 50 år har jag haft äran tillhöra detta universitet, som är oss så kärt. J min ungdom fick jag vörda som mina lärare, dessa män, som ännu lefva i tacksamt och ärdt minne hos Eder; och sedermera voro de, som efterträdde dem, mina närmaste vänner för lifvet, och mycket künna de få, som återstå af dem jemte mig, erinra sig om det förflutna. Vi hafva lefvat i svårare tider för universitetet än dem Ni kan ana; vi hafva känt, huru Damoklessvärdet hängde öfver Pehr Brahes liffulla skapelse, och vi voro mången gång beredda på att en slump kunde tillintetgöra detta odödliga verk, och dock bjödo vi till att upprätthålla det, och lyckades också.

J sjelfve hafven för icke längesedan hembjudit Eder hyllning åt en man, som för 20 år sedan stod i studenternes främsta led, full af framtid. Nu nämmer hela världen hans namn med aktning och beundran. Vi se i honom en, som förenar intelligensens styrka med en energisk handlingskraft; det är det, som utgör mannen i högsta mening. — Der borta är Ni i tillfälle att då och då beundra ett dramatiskt stycke af en, som icke

längesedan stod som student med i främsta ledet också. Det är icke blott snillets styrka, som deri har uppenbarat sig, — det beror af Gud och naturen, — men det, som intresserar oss närmast, är den styrka i bildning, som deri uttalar sig på ett slående och gripande sätt; och det är universitetets förtjenst, och det talar för den bildning, vi hafva sökt upprätthålla vid denna högskola under en tid, då högskolan hade en större betydelse för sitt eget land, än någon sådan i världen. Och det gläder mig att omnämna, huru universitetet och hela landet haft anledning att bevittna detta, och glädja sig åt de representanter, som det skickat på en mark, som numera är utländsk för oss, men som icke alltid varit det. Der sammanträdde vårt universitets representanter med målsmännen för hela Skandinaviens framtid, och det var en täflan om bildning, om humanitet, som det gällde; och innerligen har det glädt oss, att det icke var våra finska studenter, som stodo i sämsta, lägsta rummet i denna ädla täflan. Det var en helsosam resa, en helt annan än en lustresa i vanlig mening; det var till en del en försoningslustfärd. Strid är lif, det veta vi nog,

men all strid sträfvar till försoning, och försoningens lif är högre än stridens. Det är helt naturligt att strid måste existera äfven bland dem, som äro egnade att helsa hvarandra som vänner, men äfven striden kan urarta till onaturliga förhållanden. Hvad Sverige beträffar, så vore det öfverdrifvet att, när man granskar skrifterne, fordra att öfverallt en känslopolitik skulle gjort sig under århundraden gällande. Det är omöjligt. Men hvad vi kunna konstatera och glädja oss öfver är, att det var en nobel ande, som herskade och lefde i det svenska folket, och därför var det en lycka, om de ville meddela oss sina förhållanden. Detta kan vara en mycket tvetydig lycka, detta vid eröfringar, i vissa förhållanden, i många förhållanden, men här var det väl; och mycket, för hvilket det finska folket har lefvat och kommer att lefva är ett uttryck af denna ande det derigenom erhöll.

Herrarne kunna föreställa sig den saken, om ni res med en god vän en dag, en vecka, en månad; under tidernas lopp inträffa åtskilliga kollisioner; vill man ihågkomma dem, drager man fram dem, och man klagat öfver reskamraten.

Men räknar man icke så noga detaljerna, utan följer en öfversigt af det hela, så kommer man ihåg att man ändå har lefvat ljufligt tillsammans; de faror man öfverstått, de antaga en kär karaktär och glädjen blir det öfvervägande. Så är sakens sammanhang. Och huru mycket vi än tro oss hafva haft anledning att klaga, så har det varit en lycka i alla fall, att ledarne af våra gemensamma öden mer än engång tillhörde de yppersta, historien vet att omtala. Vi kunna med stolthet tänka på det, att det var våra förfäder, som räddade den store — den störste — Gustaf Adolf vid Demmin och som dogo med honom vid Lützen, och mycket dylikt, som vi icke böra glömma, och som vi glömma, då vi blott tänka på våra lidanden. De voro stora, jag medgifver det, och mitt hjerta har blödt lika som andras vid hågkomsten deraf, men den lyftning som store mäns gerningar verkat, framkallat hos nationen, och som så omisskänneligen röjde sig hos alla, som lydde de store ledarne af våra öden; den kan icke nog värderas, och dess minne är så dyrbart, att det öfverväger sorgen öfver de lidanden, vårt folk genomgått. Det glömmes icke

att Finnar och Svenskar voro fremmande till extraction från hvarandra; men det gifves andra blodsband än de, som framkallas af vår födelse, blodsband som förena nationer lika som individer, som hafva kämpat och stupat på alla slagfält vid sidan af hvarandra; det är det blodsband som man förgäfves söker rycka sönder; det är historiens eviga egendom! Och tanken på dessa strider återför mig till det ämne, som jag för två år sedan afhandlade för då församlade studenter, men mina tankar hafva förflugit spårlöst, tyckes det. Jag återkommer ännu en gång dertill emedan det ligger mig ömt om hjertat. Mina egenskaper hafva icke varit sådana att jag fått tala för församlade ständer; min talarestol är denna sten och mitt parlament är denna vårhimmel, som hvälfver sig öfver oss. Sprides icke genom Eder mina tankar i ämnet, så är det förgäfves jag talar. Jag skulle likväl gerna se att det vore tvärtom. Jag gjorde Eder då uppmärksamme på ömkligheten af vår ställning, då vi uppoffrade åt hungern vår här, vår tappra, raska här, som uppsteg liksom från jorden på en mycket kort tid under de farligaste förhållanden. Den har tillintetgjorts, och

nu stå vi värnlösa — det ömkligaste en nation kan råka ut för — så värnlös att den icke kan försvara sig sjelf, och hvad som värre är, måste begagna sig af främmande hjälp för att blifva försvarad; det är rysligt! Det är visst sant att äran att upprätthålla en här kostar mycket, och man kommer att hafva mycket afseende derpå; men vanäran kostar ännu mera, fast af annat slag, och det är den, som vi blifva fortfarande utsatte för. Det är en lycka att våra försvarare, som vaka om nätterna för vår säkerhet o. s. v., äro beskedliga nog att icke förakta oss, som vi skulle förtjena, men hvarför detta så tappra, modiga folk, det finska folket, skall uthärda denna förnedring, det kan jag ej fatta. När jag talar om att värnepligt måtte så snart som möjligt införas, har jag äfven det motiv, att det kanske nu under vänligare, blidare förhållanden än någonsin under framtiden kan ske, ty den regent, som nu styr våra öden, hyser verkligen mera välvilja för det finska folket, än vi någonsin framdeles kunna vänta. Derföre bör tiden begagnas nu så, att vårt krigsväsende kan organiseras så mycket som möjligt på inhemsk, urgammal fot. Men när jag ma-

nar Eder att, såvidt på Eder beror, i Eder hembygd verka för denna idé, så är det med den öfvertygelse att den bildning, som vi framför allt hafva behof af, icke skall derigenom äfventyras. Det är så med nationerna, att deras framtid beror näst Gud af dem sjelfva. Hos oss är det så, att vi icke hafva vår framtid ensamt i våra egna händer, ehuru mycket derpå beror; men framför allt skola vi söka vinna aktning inför Europa i alla förhållanden, derigenom att vi visa, att vi äro värde att tillhöra Europa genom vår bildning, genom vår känsla för hvad stort och ädelt är i lifvet. Jag lefver i det hopp, att när några af Herrarne hunnit vinna den erfarenhet som jag redan skördat, som redan tynger mig temmeligen, I måtten kunna kasta blicken på det förflutna med samma tillfredsställelse som jag det gör. Och till denna tillfredsställelse bidrager icke minst minnet af den stora vänlighet, den akademiska ungdomen, som varit mig så kär och är mig ännu så kär, visat mig i alla tider. Hjertligen tack för den!